

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Colors:
simbolisme
i memòria

Estils

El quadre 'Embarcament de moriscs al Grau de València', de Pere Oromig. WIKIPEDIA

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Cal començar a despullar-se, despullar-se de tòpics, de paraules minades, de mandres que no ens deixen entreveure més enllà dels suposats binaris... ¿O blanc o negre? La despulla ens facilita alliberar-nos d'un posicionament rígid per trobar maneres i plaers no sempre obvis. Mirar, despulats, un racó d'història, des de la intimitat de cadascú, és també compartir un plaer de saber que no tot és com sembla ser i admetre que els discursos reductors desseguen l'ànima. Quatre-cents anys semblen molts, però poden ser avui mateix si els agafem amb aquesta despulla que no necessita murs inamovibles entre el passat i el present. Els testimonis de vida són així, vida que passa, vida que reviu a cada lectura. Feia molts segles que un manuscrit acumulava pols a la Biblioteca de la Reial Acadèmia de la Història de Madrid fins que la catedrítica porto-riquenya Luce López-Baralt (1950) el va descobrir. Un manuscrit d'un musulmà anònim que contenia, en perfecte castellà, una novel·la autobiogràfica i un opuscle sobre sexe i espiritualitat redactat per un morisc expulsat a Tunísia l'any 1609. La catedrítica, acostumada a investigar la literatura secreta dels moriscs expulsats de la Península, no podia creure que un manuscrit com aquell ningú l'hagués estudiat abans. Despulant-se ella mateixa dels propis prejudicis ("desconcert" és una de les paraules que més cita comentant aquest text), López-Baralt va decidir centrar-se en l'opuscle i fer-ne, al seu torn, un llibre per contextualitzar el text ja que, com ella mateixa explica, "els lectors occidentals senzillament no tenim les coordenades culturals que ens hagués fet més còmoda la seva recep-

El plaer sexual, prescripció religiosa

La visió sagrada de la sexualitat segons l'islam surt a la llum amb l'edició d'un manuscrit morisc

ció literària". Manuscrit anònim i sense títol, la investigadora porto-riquenya l'ha batejat com *Un Kāma Sūtra español* (publicat ara a Mèxic i Espanya per Vaso Roto) per no oblidar els paral·lelismes entre l'obra morisca i el clàssic hindú. "Tot i que sempre vaig ser conscient de les diferències religioses i culturals que separen el modest opuscle del sofisticat manual d'amor sànscrit de Vatsyayana, l'anònim morisc tanca files amb la idea d'una sexualitat sagrada, que és precisament la que anima al mestre oriental en el moment de redactar el seu tractat", aclareix l'autora. Una mostra més dels vincles, afinitats i influències entre la religiositat hindú i la musulmana en un moment on sembla que l'islam hagi de quedar reclus, exclusivament, en l'òrbita judeocristiana. "En el fons les actituds hindús i musulmanes davant del coit serien impensables per un lector de tradició cristiana, fill de l'arduós llegat de sant Pau, sant Agustí i sant Tomàs d'Aquino, que ha suposat molts segles d'angoixa sexual a Occident". Com llegim en l'estudi exhaustiu d'aquest llibre reverencial sobre l'art de fer l'amor, el lector de cultura cristiana sol associar el sexe amb la transgressió religiosa. En canvi, argumenta López-Baralt, "el tractat morisc proposa al

Interpretaci
El lector de cultura cristiana associa el sexe amb transgressió religiosa

Visió
El llibre explora la sexualitat com a regal espiritual de Déu

lector la idea -usualment estranya a Occident- d'una còpula per igual explícita i sagrada. És a dir, entesa a la musulmana".

El sexe ens porta a Déu

A més, el refugià de Tunísia, com a sùmmum del desconcert i perquè si teníem estereotips vagin caient sense por, va escriure aquestes idees durant el Segle d'Or i en un castellà perfecte, "en aquell castellà ters, entreverat de sonets de Lope de Vega al costat de sures alcoràniques i cites de savis musulmans com Al-Ghazali, Nefzawi i Ahmad Zarruq", com recorda l'estudiosa porto-riquenya, i que, per tant, el fa "un text inaudit en les lletres no només espanyoles, sinó europees". Certament, ja existien abans tractats eròtics medievals i, sense anar més lluny, la mateixa autora dedica un apartat a l'anònim *Speculum al foder*, l'anomenat també "Kama Sutra català" escrit al segle XII i fortament influenciat pels tractats musulmans de l'època. La diferència, però, és que el morisc, com apunta l'editora, explora la sexualitat no ja com a ciència mèdica, ni com a art o metodologia, sinó com un regal espiritual de Déu. "És emocionant observar -diu- com el refugià celebra sense embuts el plaer sexual que interpreta, des d'un punt de vista estrictament espiritual, com un anticip no només

del Paradís, sinó de la contemplació mateixa de Déu. Aquestes instruccions amatòries estan allunyades de qualsevol sentit de culpa o de burla dessacralitzant". "El lector occidental es troba cada vegada més desconcertat, sobretot davant d'una reiterada defensa dels drets de la dona a expressar lliurement la seva libido", conclou l'editora.

Comunitat híbrida

El morisc exiliat a Tunísia va escriure el tractat dirigit a la seva comunitat igualment expulsada, persones de la frontera, massa cristianes pels tunisians i massa mores pels cristians, comunitat errant i descol·locada, híbrida, que necessitava tornar a començar i aprendre moltes coses d'aquell islam de clíxé marcat pels judicis inquisitorials on s'assegurava que "su secta es muy sensual y viçiosa y permite muchos deleites". Amb l'objectiu instructiu i reformador, l'autor va redactar el seu tractat sexual i reverencial de caire legal, adornat amb llegendes, anècdotes, fragments alcorànics, tradicions profètiques i poemes. Text que no volia escandalitzar malgrat que avui dia els corrents més reprimits i retrògrads de l'islam també patirien desconcert (per dir-ho suaument) davant de la celebració joiosa del plaer i el cos. No és en va que l'estimada Fatima Mernissi (1940-2015) va escriure: "Tot membre de la comunitat que està sexualment frustrat és considerat com algú potencialment perillós". Una reflexió que podem afegir actualment a la llista d'arguments que analitzen l'islam polític contemporani i que Mernissi va fonamentar en una de les figures claus de la jurisprudència i l'espiritualitat islàmiques, al-Ghazali, que, fa gairebé mil anys, va sentenciar: "Segons la teoria musulmana, la civilització és la conseqüència de la satisfacció de l'energia sexual. El treball no és el resultat d'una frustració sexual sinó d'una sexualitat satisfeta, viscuda de manera harmoniosa".